

# El drama dels desplaçats per la guerra a casa nostra

**EXPOSICIÓ** Coincidint amb la crisi dels refugiats sirians, la Diputació de Barcelona presenta la mostra '1936-1939. Uns altres refugiats'

L'agost del 1936 l'arribada constant de Refugiats a Catalunya procedents d'altres territoris de l'Estat va fer que es creessin el Comitè Central d'Ajut als refugiats a Barcelona i un comitè comarcal en totes les poblacions més grans de 10.000 habitants. La majoria dels refugiats procedien del País Basc, Astúries, Andalusia, Madrid, València... i es desplaçaven a mesura que el front anava avançant cap a l'est de la Península.

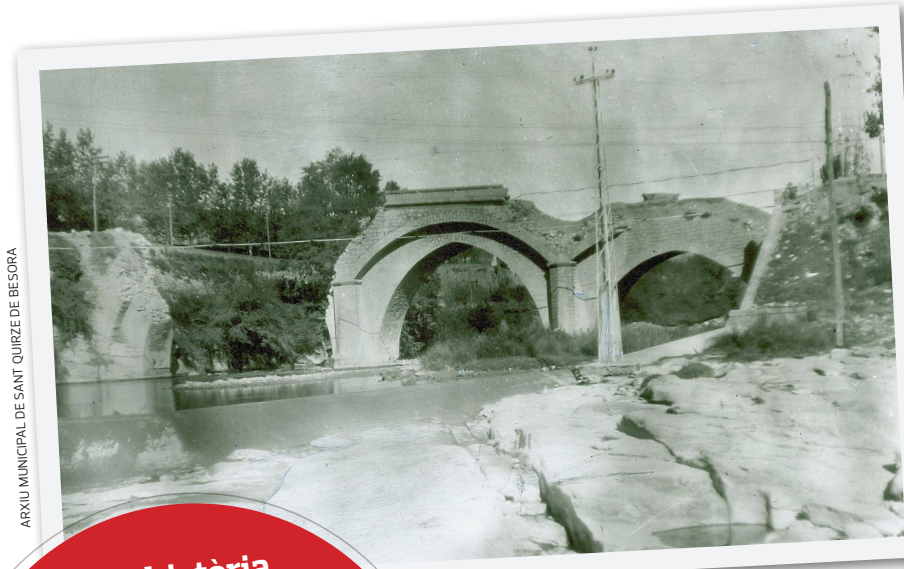
**GARANTIR UN ACOLLIMENT DIGNE**

Per distribuir-los de forma equitativa i procurar-los un acolliment digne, la Generalitat va establir que les poblacions d'acollida no rebessin més d'un 10% de la població censada, ja que la situació econòmica dels ajuntaments en temps de guerra era molt precària. En aquest context, la solidaritat de les persones i entitats privades va permetre en molts casos que no els faltés allotjament, roba, calçat, manutenció, escolarització i atenció sanitària.

**144 DOCUMENTS ÚNICS**

Vuitanta-un anys després d'aquest drama que ara estem revivint a través dels refugiats sirians, la Diputació de Barcelona presenta una exposició virtual que mostra 144 documents provinents dels arxius de 41 municipis catalans i que ens expliquen des de la recerca que va fer un avi per trobar els seus dos néts fins a les missives i anuncis que es feien des de les organitzacions d'acollida.

El moll de l'os de l'exposició és la seva galeria d'imatges, organitzada en diferents àmbits. A l'apartat *Vida quotidiana*, per exemple, podem veure documents referents a l'organització dels refugiats en delegats i descobrir com es va abordar la qüestió dels allotjaments, l'alimentació, la

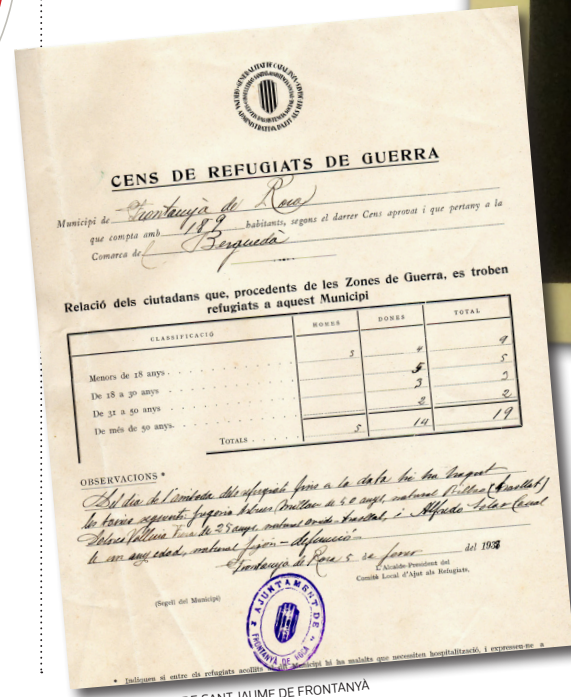


ARXIU MUNICIPAL DE SANT QUIRZE DE BESORA

**Una història amb final feliç**  
El 21 d'agost del 1939 Josep Talaverano i Manuela Ruiz van enviar una carta a l'alcalde de Codines del Vallès demanant informació sobre els seus néts, Tomàs i Antònia Calvo Talaverano, de 5 i 3 anys respectivament. A la carta expliquen que la mare dels nens, la seva filla, estava refugiada a Sant Feliu de Codines i que en haver de ser evacuada a l'hospital de Girona, va haver de deixar-los. El 29 de setembre, l'alcalde va escriure els avis per dir-los que els havia trobat sans i estalvis: el nen estava amb una família d'Astúries i la nena amb una de Barcelona.

**LLISTES INÈDITES**

Dalt, voladura del pont sobre el Ter a Sant Quirze de Besora, el 1939, durant la retirada republicana. A baix, cens de refugiats a Sant Jaume de Frontanya, el gener del 1938.



ARXIU MUNICIPAL DE SANT JAUME DE FRONTANYA



ARXIU MUNICIPAL DE LLINARS DEL VALLES

Finalment, a l'apartat *Documentació complementària* s'aporten cartells, targetes i un vídeo on es recull el testimoni de persones molt properes als refugiats que ens relaten les seves vivències i que ens submergeixen en aquell context d'extrema duresa que va marcar la vida de milers i milers de persones.

Aquesta exposició virtual ha estat elaborada pels arxivers itinerants del Programa de manteniment de la Xarxa d'Arxius Municipals que coordina l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. La mostra s'ha fet amb motiu del Dia Internacional dels Arxius i hi ha col·laborat el director del

**AJUDA ORGANITZADA**  
Cartell sol·licitant ajuda per als refugiats de Madrid, editat el 1937 pel Govern republicà. A baix, tiquet de control per bescanviar per un carnet de refugiat, a nom de Maria. Ezquerria Garcia, de 86 anys.



ARXIU MUNICIPAL DE PALAFOLLS

Museu Memorial de l'Exili de La Jonquera, Jordi Font Agulló. En els fons dels Arxius Municipals es conserva una documentació molt rica relacionada amb aquestes persones que van patir un primer exili abans de la fugida final cap a la frontera francesa. Els testimonis que podem trobar són realment colpidors, però també ens fan un retrat precís i ben significatiu de la increïble xarxa de solidaritat que es va construir al Principat sota unes condicions terribles degudes a la carestia alimentària i a la pressió militar de l'Exèrcit franquista.

**SORTIR DE L'ANONIMAT**

Els documents i testimonis que presenta l'exposició permeten aproximar-nos al dolor i la incertesa que pateix la gent desplaçada. La mostra pretén retre un homenatge a totes les institucions i persones anònimes que fa 81 anys van col·laborar desinteressadament per atendre les víctimes, i també a les persones que ara ajuden els refugiats al nostre continent. ■

**DADES PRÀCTIQUES**

Podeu visitar l'exposició virtual al web de la Diputació de Barcelona: [www.diba.cat/web/exposicio-refugiats-guerra-civil-espanyola/inici](http://www.diba.cat/web/exposicio-refugiats-guerra-civil-espanyola/inici)